СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 181. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 28-го серпня 1942. No. 181. Jersey City, N. J., Friday, August 28, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

РОЗБУДОВА ВОЄННИХ ФАБРИК В НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК. — На конференції юнійних представників виголосили промови — посадник Ля Ґвардія, сенатор Ваґнер і інші представники влади. Вони заявили, що вже в короткому часі Ню Йорк зачне діставати воєнні замовлення і в той спосіб багато безробітних нюйорчан, котрих начисляють нині біля 400,000, дістануть працю. Мабуть в Бруклині зачнуть будувати одну величезну фабрику алюмінія, а другу в Квінс, на площі бувшої світової вистави. Ті дві фабрики затруднятимуть біля 100,000 робітників. Але згадані бесідники перестерігали робітничих представників, що нюйорські робітники мусять бути умірковані щодо заробітної ціни. Коли юнії зачнуть натискати на високі заробітки, то ті фабрики повандрують до міст, де дешевша праця.

НА ПЕРЕДОДНІ БЕЗМЯСНИХ ДНІВ.

ВАШИНГТОН. — Бюро Контролі Цін вже виробляє пляни, на основі яких будуть впроваджені в Америці безмясні дні й інші обмеження уживання мяса. Також згадане Бюро виробляє листу твердих цін не лише на мясо по мясових вирібнях, але також на мясо живих безроґ і рогатої худоби. Цей плян має бути іще затверджений секретарем хліборобства, К. Викардом. Група фармерів із західних стейтів, котрі займаються хованням худоби, запротестувала вже наперед проти пляну наставлювання твердих цін на живу худобу, кажучи, що це відразу обнизить число ховання домашних звірят і викличе в тій важній ділянці народнього господарства велике замішання.

ВІДКИНЕНО ПОДАТКОВИЙ ПЛЯН РОМЛЯ.

ВАШИНГТОН. — Сенатський фінансовий комітет відкинув податковий плян фінансіста Ромля, на основі якого громадяни Америки моглиб платити свої податки постійно, впродовж цілого року, малими ратами. Ромль виходив з заложення, що громадяни звичайно вже зужили гроші з попереднього року і від тих зужитих грошей приходиться їм наступного року платити податок. Часто в наступному році вони гірше стоять, ніж попереднього, а податки всетаки треба платити від того, що вони заробили попереднього. Цей плян знайшов широке попертя. Але коли фінансові знавці взяли його під розвагу, переконались, що це справа не така легка. Першусього, сказали вони, лише чоловік з тижневою, або місячною сталою платнею знає, скільки він в данім місяци заробив. Всілякі бизнеси не можуть так точно обчисляти своїх приходів і можуть докладно свій прихід обчислити щойно по році, коли додадуть до купи всі свої приходи і розходи, як теж візьмуть під увагу всі господарські відносини. На тій основі сенатський комітет той плян відкинув. Проте в авторитетних колах є таке переконання, що той плян можна впровадити бодай частинно, до тих суспільних шарів, котрі можуть платити податки ратами.

ВИРІБ КОРАБЛІВ В ОДНІМ ДНИ.

КАРНІ, Н. ДЖ. — Місцеві корабельні доки спустили на воду два нові нищівники.

БОСТОН, МАСС. — Місцевий док спустив на воду новий кружляк, названий „Бостон".

БЕЙОН, Н. ДЖ. — Місцевий корабельний док спустив на воду нову субмарину. З цеї нагоди виголосив промову командер Болклей, що вславився в субмариновій війні біля Филипин. Він сказав, що Америка не лиш видержує натиски японців, але зачала виразний натиск на ворогів. Вороги цей натиск зачинають добре відчувати.

НАЯК, Н. Й. — Місцевий корабельний док спустив новий боєвий корабель, призначений для боротьби з субмаринами.

БРАЗИЛІЯ ВИЛОВЛЮЄ НЕБЕЗПЕЧНІ ЕЛЄМЕНТИ.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — В кількох днях від виповідження війни бразилійські власти арештували поверх тисячі осіб німецького й італійського походження, котрі були підозрілі в нельояльности до Бразилії. По вулицях бразилійських міст далі відбуваються паради, в котрих бразилійське населення виявляє свої патріотичні почування, як теж викликує відповідний настрій, потрібний для ведення війни. Президент Варгас заявив, що Бразилія знаходиться в війні на життя і смерть, і що вона мусить цілою своєю силою братись до війни, щоб довести її до переможного кінця.

ПОТРІБНО ЗАВІДУЮЧИХ В ПРОМИСЛІ.

ФРЕНЧ ЛИК (Індіяна). — На конвенції промисловців промовляв представник уряду, Кейн. Він сказав, що в теперішню пору дається більше відчувати потреба вишколених завідателів фабрик, ріжної кляси, ніж вишколених робітників. Їх треба біля міліона, щоб завідувати 15 міліонами робітників, котрі остаточно будуть втягнені до воєнної індустрії. Кейн закликав промисловців звертати на це увагу.

Тяжкі Морські Бої на Далекім Сході

ВАШИНГТОН. — Тяжкі морські бої біляСоломонських островів, в котрих заанґажовані головні морські сили Японії і Америки, продовжаються. Американські літаки, що були заховані в тайних летунських майданах серед нетрів, завдали японським кораблям тяжкі втрати. Вони тяжко ушкодили шість японських боєвих кораблів. Японці атакують з кількох сторін. Та частина, котра заатакувала ново здобуті американські позиції на Соломонських островах, зокрема на острові Ґвабдальканал, зазнала такої поразки, що мусіла поспішно втекти. Напір інших японських сил також слабне. Військові кола Вашингтону кажуть, що так виглядає, що Японія програє другий біг в тій важній морській битві.

БОЇ В НОВІЙ ҐВІНЕЇ

АМЕРИКАНСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В АВСТРАЛІЇ. — В купі з морською битвою біля Соломонських островів, японці повели наступ на східний кінець острова Нової Ґвінеї, біля заливу Майлн. Вони висадили там певну скількість війська. На конвой, що віз японських вояків, напали американські літаки і завдали йому тяжкі втрати. Вони тяжко ушкодили кружляка і мабуть його затопили. Також ушкодили нищівника, а затопили траспортовий корабель.

ПОТРІБНО НОРСОК ДЛЯ АРМІЇ І ФЛЬОТИ

НЮ ЙОРК. — Бруклинський відділ Американського Червоного Хреста розпочав кампанію, щоб чимскорше дістати поверх тисячі вишколених шпитальних піклунок, чи норсок, котрих негайно потрібно для армії і фльоти. Загальна кампанія А. Ч. Хреста є дістати нових 64,000 вишколених норсок.

ПРИВІТ ПРЕМІЄРА НОВОЇ ЗЕЛЯНДІЇ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт гостив у себе премієра Нової Зеляндії, Фрейзера. Фрейзер заявив, що американські батьки і матері, котрі мають своїх синів у службі Америки на Далекім Сході, хай будуть певні, що їхні сини там виконують свою роботу дуже добре. Населення Нової Зеляндії, як теж Австралії, полюбило їх і трактує їх неначе рідних.

Згадує за Зброю, що Буде для Німців „Великою Несподіванкою"

ЛОНДОН. — Американський ґенерал-бриґадір, Дж. М. Барнес, оглянувши на протязі трьох тижнів британські фабрики зброї, заявив, що він не може говорити дуже докладно про те, що бачив, але запевняє усіх, що „Велика Британія і Америка мають багато несподіванок для німців". Ось ті „несподіванки" відносяться до нових родів зброї. Ґен. Барнес ще заявив, що тепер не може бути ніякої мови про те, щоб Німеччина мала кращу зброю від Британії й Америки. Правда така, казав він, що якщо ми не перевищаємо Німеччину щодо якости зброї, то цілком певно у всьому їй дорівнюємо. Ґен. Барнес висказав теж багато слів похвали, звернених в сторону анґлійських робітників. Казав, що жінки-робітниці виконують тяжку працю по фабриках зброї краще від жінок в американських фабриках.

ЗНИЩИЛИ ЦІЛУ ІТАЛІЙСЬКУ ДИВІЗІЮ В АФРИЦІ

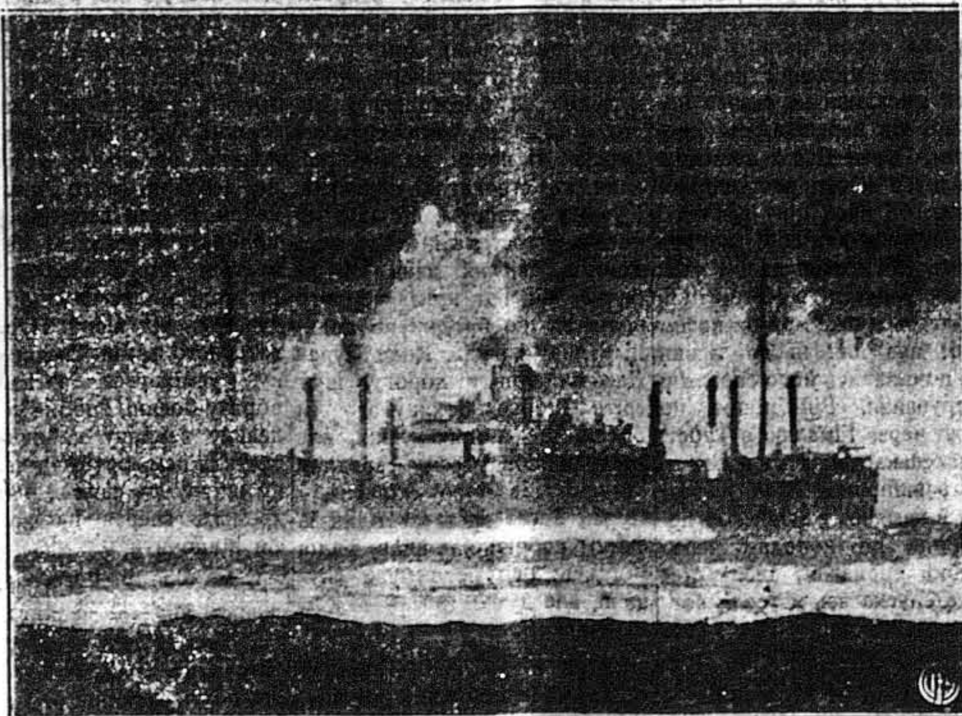
КАЇРО. — Виходить, що ґен. Ромель уже розпочав нову офензиву в Єгипті. Коли так є, то початок для нього не є добрий, бо частини з Нової Зеляндії, що стояли під Ель Алямейн проти італійських частин, знищили підчас наступів цілу італійську дивізію.

В КИТАЮ ЯПОНІЯ В ПОСТІЙНІМ ВІДСТУПІ

ЧУНҐКІНҐ. — Коли брати під увагу бої з японськими частинами за останні тижні, то виходить, що китайці відбивають від японців щораз більше міст і воєнних баз. Головна увага китайців сконцентрована тепер на те, щоб відбити ті летунські бази, з яких можнаб найлекше налітати на властиві японські землі й там бомбардувати японські міста.

„ДЕЙЛІ ВОРКЕР" ЗНОВ ВИХОДИТИМЕ В АНҐЛІЇ

ЛОНДОН. — „Дейлі Воркер", комуністична ґазета, якої видавництво було припинене дня 17. січня 1941. наслідком урядового зарядження, знову зачне виходити з днем 7. вересня. Менаджерови звернено увагу, що наступить нова заборона, якщо часопис буде ставити перешкоди тому, щоб довести війну до щасливого кінця. Ґарвей Полит, провідник комуністів, заявив, що часопис попиратиме Обєднані Держави та „другий фронт".

ТАКИ ПРОБИВСЯ І ДОВІЗ ВОЄННІ МАТЕРІЯЛИ ДО МАЛЬТИ. — Корабель, який маємо перед собою, був у великім конвою Обєднаних Держав, що плив через Середземне море до острова Мальти, що то так по геройськи держиться, хоч постійно бомбардований. Корабель цей був обстрілюваний з ворожих гармат і бомбардований з повітря. Та проте пробився і доплив до Мальти, привізши з собою нові воєнні матеріяли, так потрібні для дальшої оборони.

НІМЦІ ВІДСТУПАЮТЬ НА 30 МИЛЬ В СЕРЕДИНІ СОВЕТСЬКО-НІМЕЦЬКОГО ФРОНТУ

МОСКВА. — Від двох тижнів іде советська офензива під проводом ген. Жукова, ведена в самому центрі довженого советсько-німецького фронту і недалеко від Москви. Повязто її в першу чергу на те, щоб облекшити положення оборонців Сталінграду. Офензива ведеться на фронті, що довгий на яких 70 миль, а найзавзятіші бої ідуть під Ржевом. Советські звідомлення уже подають ближчі дані про ці бої, з яких виходить, що німці подались взад на яких 30 миль. Отсе дуже важне з цього боку, що німецька команда укріплювала ці місця через цілу зиму і їх вважала нездобутими. Совєти подають далі, що визволено до 600 замешкалих осель та знищено 14 німецьких дивізій. Найбільшою німецькою втратою вважають заняття советськими військами Зубцова, бо там був осередок таких німецьких укріплень, що нагадують французьку Лінію Мажінота чи німецьку Лінію Зіґфріда, а яка на цій території звалась „Остват".

СТАЛІНҐРАД ДАЛІ ЗАҐРОЖЕНИЙ.

МОСКВА. — В останніх советських комунікатах не згадується, щоб німці поступили вперед у своїм наступі на Сталінґрад. Та, як доносять американські кореспонденти, положення міста є дуже критичне.

НАЙГІРШЕ ІДЕ НА КАВКАЗІ.

МОСКВА. — Виходить, що німецька команда зосередоточила свою головну увагу в сторону добуття головних джерел кавказької нафти. В напрямі Грозного німецькі війська знову посунулись значно вперед, бо за один день на 25 миль. І заняли терен, де є ті нафтові джерела, що входять в нафтову округу Ґрозного. Так само і під Краснодаром над Чорним морем німці не уступають, а змагають, щоб загарбати Новоросійськ, останню більшу советську пристань на Чорному морі.

МІСЯЦЬ ЖАЛОБИ ПО КНЯЗІ КЕНТУ.

ЛОНДОН. — Двірська жалоба по князі Кенту, що згинув підчас летунської катастрофи, триватиме цілий місяць. Державні прапори Британської Імперії будуть через той час повівати в спосіб, приписаний для вияву жалоби. Виявляється, що з катастрофи вратувався гарматчик, якого знайшли в горах, де скоїлась катастрофа. Але він так попалений і покалічений, що ще не годен розповісти, що це сталось. Між жертвами катастрофи не знайшли тіла ще одної особи, яка була в літаку. Королівська родина засипана телеграмами з виразами співчуття, що напливають з цілого світа. Є і телеграма від президента Рузвелта.

НАДІЮТЬСЯ „НЕСПОДІВАНКИ".

ВІШІ. — Уряд Ляваля не чує себе певним, чи вдасться йому вминути Аліянтських налетів і бомбардовань, бо якісь „незнані" літаки далі літають ночами над Віші. Тому заряджено затемнення міста, якого тут досі не було.

НОВІ ПРОТИ-ЖИДІВСЬКІ МІРИ.

БЕРН (Швайцарія). — Відколи в Франції, що не є окупована німцями, прийшов Ляваль до влади, положення жидів погіршується з кожним місяцем. Тепер заряджено усування тих жидів, що прибули до Франції від 1936. року. Не помагають нічого, як доносять, інтервенції папського нунція, що просить уряд Ляваля від імені Папи, щоб поводився з жидами більш поміркованo. Жидівські організації просять уряд в Віші, щоб постарався про вивіз до Злучених Держав 3,500 жидівських дітей, що остали по 25,000 жидах, що їх вивезено з окупованої німцями Франції до Східньої Европи. Кажуть, що їх вивозять найбільше на роботи до Шлезька. Теж побоюються, що уряд Ляваля готов відмовити місця азилю всім німецьким політичним іміґрантам, що втекли з ґітлерівської Німеччини до Франції.

КРИТИКУЮТЬ КРИПСА ЗА ЙОГО СТЕЙТМЕНТ ПРО ІНДІЮ.

КАРАЧІ (Індія).— Національні гіндуські кола обговорюють статтю сера Стафорда Крипса, що була поміщена минулої неділі в ґазеті „Ню Йорк Таймс". Вони кажуть, що та стаття „з розмислом впроваджує в блуд", бо націоналісти і Ґанді „ніколи не домагались, щоб британці забрались з Індії", а тільки хотіли, щоб змінити теперішню систему влади та передати саму владу в руки індійців". Таке пише гіндуський часопис, що виходить в Карачі.

НЕМА ДАЛІ СПОКОЮ.

БОМБАЙ. — З місць доносять, що приходить до кривавих сутичок між поліцією і узброєними ворохобниками. Начисляють 17 осіб вбитими. Це є продовження „пасивного опору", яке ще тут і там доводить до проливу крови.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Не Треба Гнути Хребта!

Американсько-українське життя прибрало дещо іншого вигляду. До цього дехто не годен навикнути, бо тяжко йому зрозуміти, що до певної міри так мусить бути хочби тому, що ціле американське життя змінилось. Але й цьому не треба дуже дивуватись, коли зважимо, що ще й тепер чуємо раз-у-раз з ріжних боків напімнення, що американці назагал ще далі не здають собі ясно справи, що ми є в війні на життя і смерть, що та війна змінить наше життя; що буде довга і тяжка і коштуватиме величезних людських та матеріяльних жертв, поки буде виграна. Ось тому маємо теж щораз нові поучення і нові розпорядки, які заставляють нас думати в такий спосіб, що тепер треба відложити багато справ цілком на бік, або на друге чи третє місце, а на першому місці поставити тільки одну справу: допомогу воєнним зусиллям.

Коли так мається з усіми американськими справами і з цілим американським життям, то не може становити в цьому виїмку й американсько-українське життя. Вонож є частиною загально-американського життя, а має тільки свої питоменности, що звязані з нашим українським походженням і тим, що ми звикли постійно думати теж і про нещасну долю українських людей в Европі та давати поневоленому українському народови політичну і матеріяльну допомогу. Ось та друга частина нашого американсько-українського життя відійшла в нас хвилево на дальший плян, бо головна активність наших громад, як бачимо, звернена тепер в сторону допомоги нашому урядови, нашій армії й А. Ч. Хрестови.

Зміни, що ось таким чином зайшли і між нами, є наскрізь природними. І так їх і треба розуміти. Та вони не означають, що ми вже цілком забули за нужду і терпіння українських людей в Европі! Ми за це не забули і забути не можемо, бож прецінь наша Америка пішла до війни, щоб зліквідувати вже раз причини ось таких поневолень, що їх переносив і далі переносить, між іншим, теж і український нарід, що то з усіх поневолених найбільше зазнав лиха. Тому це, що наша українська активність змаліла, не означає, що ми вже маємо піддаватись тут в Америці ворогам визволення українського народу і не реаґувати на проти-українську пропаґанду. Це не значить, що ми не маємо видавати літератури, що обороняє український нарід і його право на незалежне й людське життя. Це не значить, що ми не маємо дописувати до ґазет і відважно боронити чести українського імени, чи українського прапора. Це не значить, що ми не маємо застановлятись над способами ширшої акції оборони України перед тими, що хотілиб її ділити, поневолювати і кольонізувати. Ось цього всього ніхто нам не забороняє. А тільки вимагається від нас розуміння того, що ми в війні, та що в першу чергу треба допомогти нашій державі перемогти ворогів. А позатим можемо далі боронити Україну й український нарід в такий спосіб, який є тепер можливий.

ІДЕМО ДО ПРАВДИВОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Ми всі тепер в дорозі. Ідемо шалено скорими кроками — до нового світа.

Для европейців була досі новим світом Америка. А тепер до нового світа прямує й Америка.

Війною прямуємо до цього нового світа. Але сам він знаходиться десь у далечині, при кінці теперішньої війни, що стала межою між старим і новим світом.

Ми не боремось тепер тільки тому, що вороги напали на нас. І ми не тільки боронимось. Значить, нам не ходить тільки про те, щоб відбити та спекатись настирливих ворогів. Навіть не боримось і за те тільки, щоб все в нас, в Злучених Державах та Канаді, осталось так точнісінько, як було на початку війни. Ні, наша програма тепер багато ширша. **Ми, американці й канадійці, боремося тепер і за те, щоб заложити при кінці війни новий світ.**

Ми маємо демократичний лад, та з недостачами, ще невповні розвинений. Ще багато з нас, американських та канадійських громадян, використовувало оцей лад, який ми досі задержали, для своїх самолюбних цілей. Багато з нас розуміло досі демократію так, що нібито демократичний лад кожній людині позволяє робити те, що тільки захоче, аби тільки, мовляв, якось леґально можна було виправдатись за свій вчинок. Є ще й тепер багато таких людей, що називають звичайнісіньку сваволю демократією. А скільки те людей ще й тепер так думає, що демократичний лад тільки деяким вибраним державам належиться, не позбувшись ще досі того погляду, що, мовляв, одні народи надаються до панування й порядкування світом, а інші тільки на те, щоб над ними панувати, та щоб ними порядкувати. А прецінь, хто так глядить на світ, то чим же він ріжниться від нациста; хоч би і був родовитим американцем, канадійцем, британцем, чи голяндцем? Цеж нацисти борються тепер за те, щоб стати паном світа, щоб світ собі підбити. А ми боремось, щоб не допустити до такої тиранії над світом. **Нам ходить про те, щоб знищити тиранів цього світа, та щоб дати людству нагоду свобідно й по демократичному розвиватися. Ми не несемо ніякої такої расової теорії, яку мають нацисти, ані нікому не стараємося накинути отаку свою партійну програму, яку мають комуністи. Зате всім народам світу хочемо дати благо демократії.** В отім одним слові „демократія" міститься ціла наша воєнна ціль і наша повоєнна програма. Ми хочемо, щоб всі народи світа мали демократію по війні. Така го воєнна ціль і всіх щирих та патріотичних американців і всіх щирих та патріотичних канадійців.

Всі ми хочемо чисто демократичного світа по війні. У Злучених Державах і Канаді ми вже маємо демократію та демократичний лад. Та віримо, що теперішня війна буде якраз пробним вогнем для того ладу, який тепер маємо. Ніж дійдемо до кінця війни, то ще багато самолюбства скинемо з себе та очистимо оту демократію, що її вже маємо, з всіх її недостач. Значить, що й сама війна поглибить та видосконалить нашу демократію і зробить її такою, щоб вона стала гідною повоєнного світа.

Ось так ідемо тепер війною до правдивої демократії. А йдемо війною, щоб уже більше воєн не було. Як запанує у повоєнному світі справжня демократія, то це буде такий світ, у якому не треба буде думати про війни. А то тому, що кожний нарід світа зможе тоді свобідно жити й розвиватися, згідно із своїм традиційним, споконвічним способом життя, своєю культурою і прирожденною вдачею. Тоді теж зможе кожний нарід проявити вповні свої прирожденні здібности й таланти: один проявить більше здібности до винахідництва, інший до хліборобства, ще інший покаже надзвичайний мистецький хист. Ось це й буде дійсна д е м о к р а т і я. **Тоді доперва зможе теж і український нарід вповні розвиватись і творити свою культуру, бо матиме змогу виявляти вповні здібности. Ось це є той новий повоєнний світ, за який ми тепер боримося!**

О. Івах, Винніпеґ.

Методи Війни Зміняються

Хто був підчас минулої війни в околицях захоплених фронтовими лініями й добре памятає ті часи, той знає, як методи війни скоро змінювались з вибухом війни. Австрійські вояки, обладовані тяжкими турністрами, вивінувані усім до останнього ґудзика, годинами й днями маширували до бою. Біля кожного вояка теліпалась мала лопатка, котрою вояки вже в бою поспішно викопували маленькі ями і з них відстрілювались. Ці ями сами собою були „великим винаходом", придуманим ґенералами в часі миру і випробованим підчас мирних маневрів.

Ми бачили опісля, як ті воєнні методи постійно уліпшувались і як в перших місяцях війни вже спеціяльні відділи, а навіть цивільне населення, викопували фронтові рови для вояків, що мали з тих ровів боротись. Ті рови були рівненькі, виміряні до шнурка, симетричні та приємні для ока. Скоро і того роду рови закинено, а почато копати покручені рови з перегородами по середині, котрі були далеко поганіші для ока, але далеко практичніші для бою. Бо чужий скоростріл, закравшись на крило, не міг скошувати вояків, лежачих в покрученій лінії. Ще далі військова команда почала домірковуватись, що не треба перетомлювати вояків, коли вони йдуть в бій, бо вояк, хочби вишколений як машина, від довгого маршу з великим тягарем на плечах т о м и т ь с я і має менше е н е р ґ і ї для самого бою. А це бій з ворогом є найголовнішою ціллю в війні і для нього роками вишколюються армії. Якість армії показується в бою. Ще далі в минулій війні почали удосконалювати ці стрілецькі окопи, пристосовлювати їх до довгої затяжної війни, до дощів, морозів, як теж почали охороняти їх зверху грубими земними або бетоновими покладами, що хоронили людей від ворожих стрілен. В гористих околицях будовано в скалах гаверни. Також перед окопами закладувано дуже штудерні і тяжкі для переходу дротові перегороди.

Німецька армія впровадила навіть електрику в бойові лінії і закладала дроти наладовані тяжким електричним струмом. Також закладала електричні апарати, котрі дзвінком давали знати про наступ ворожих військ і місце, в котрім вони знаходились. На дане місце за дня були наставлені машинові кріси. Вночі на голос дзвінка німецькі вояки зривались автоматично і потискати язичок машинового кріса, заздалегідь направленого в відповідне місце. Придумано також знамениті сховки для гармат, котрі виставляли на хвилину свої довгі шиї з окопів, викашлювали набій і скоро назад ховались під землю. Одним словом, спосіб ведення війни на початку війни був цілковито відмінний від того способу, котрим війну закінчено.

І в цій війні бачимо подібні зміни. Зачато ту війну способами, котрі були в моді під кінець минулої війни. Зрозуміло, їх значно уліпшено. Також побільшено значно число повозів і літаків та інших моторизованих частин. Поза тим воєнна тактика не змінилась багато від попередньої.

Але тепер бачимо, що виринають цілковито інші тактики й цілковито інші армії. На перше місце в боротьбі нині виринають названі по анґлійськи „командос", чи по американськи „ренджерс". Це пробоєві відділи, котрі далеко краще узброєні від інших частин, як теж мають цілковито відмінний спосіб боротьби. Вояки відділів „командос", чи „ренджерс" мають біля себе страшну пальну і нищильну зброю. Кожний з них має малий формою, але жахливий наслідками скоростріл. Має малі ручні ґранати, а деколи навіть малі радієві апарати і сильні світляні лямпи. Крім того кожний з них є знаменитого фізичного здоровля і великої відваги. Для певних завдань вони дістають ще додаткову окрему зброю. Спеціяльні машини, моторові лодки, або літаки, підвозять їх на місце бою і вони несподівано нападають на ворога та зчиняють справжнє пекло. Нераз за кільканацять хвилин вони заподіють більшої шкоди, ніж інші відділи заподіялиб впродовж цілих днів.

Командос, це витвір анґлійський. Покищо є їх небагато. Але це модель, на якім вишколюється і до якого прямує ціла анґлійська армія. Командос стоять багато вище від німецьких реґулярних відділів, хоч ті німецькі реґулярні відділи можливо перевищають реґулярні відділи анґлійців. З відділами командос — це інша справа. Вони перевищають німців під кожним оглядом і німці, якщо захочуть ставити їм належний опір, мусітимуть собі творити нові відділи, які булиб досконаліші від їх теперішних частин.

Це матиме на німців дуже поганий психічний вплив. Бо першусього, німецький вояк мав таке переконання, що він вже був досконалим, коли вступав до війни. Початкові перемоги скріпили ту віру. Тепер виходить, що він не був досконалим, чи іншими словами, та його досконалість показується замалою. Анґлійці пішли до війни з переконанням, що вони в кожному випадку гірше узброєні і менше вишколені, ніж німці. Вони знали свої недомагання. По трьох літах війни вони мають те моральне почуття, що таки підтягнулись вгору, таки вишколились якслід, а деякі їх відділи, як ось командос, перевищають німецькі відділи. Правда, тих командос покищо небагато. Але маючи знайдений модель, можна буде по його взірці різьбити цілу армію. Подібне почуття має американська армія. П о ч у т т я нижчости з боку анґлійських військ поспішно зникає. В купі з ним заломлюється самопевність і почуття вищости з боку німецького вояка.

Правда, німецька армія має характер великої діловости. Кожний німецький старшина вже своїм обличчям, своєю поведінкою, виявляє традиційну воєнну професію. З другого боку анґлійці, а навіть американці, показують аматорщину. Але, як сказав був раз наш О. Кошиць — на аматорів ми неоправдано звикли дивитись скоса. Аматори, це любителі; це люди, що беруться до чогось з цілим серцем. Правда, що в них нема тої ерудиції, що є в професіоналістів, але є в них запал, віра і любов до діла, котра дає кінець кінців кращі успіхи, ніж професійне наставлення. Великий відсоток світових мистецьких ґеніїв належав власне до аматорів.

До подібних аматорів належать тепер британські й американські полки. Вони знають, що вони аматори, як теж знають, що мають перед собою професійних мілітаристів. Але в свою аматорщину вони вложили цілу свою душу і свій ум. Цей ум не є обмежений шкаралущею традицій. Він гнучкий і може пристосовуватись до щораз нових обставин. По трьох роках війни та аматорщина далеко справніша ніж вона була на початку війни. Коли до того додати ту віру, з якою та аматорщина пішла до війни, а опісля ждобу, яку має кожний аматор, щоби поконати професіоналіста — можна собі уявити остаточний вислід цеї війни.

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

Редіярд Кіплінґ.

Чудо Пуран-Баґата

(Переклад з анґлійської мови)

(2)

На ніч він розстиляв сернячу шкуру там, де його захоплював сумерк — іноді в придорожній оселі анахорета, іноді біля якого будь храму, де йоґіни, брати великої сімї індійських святих, приймали його як люди, що відають добре ціну кастам; іноді покрай індійського сельця, куди до нього прокрадались діти з їжою, наготовленою їх матерями; іноді по горах посеред пасовиск, де полумя його огнища будило сонних верблюдів. Пуран Дасу, або як його тепер прозвали, Пуран Баґату (себто блаженному) було байдуже, де ночувати. Земля, люди, їжа — для нього це все було байдуже. Але несвідомо його тягло на північ і на схід; з одного місця на друге він ішов усе вперед і нарешті побачив здалека вершини великої Гімаляї.

Тут Пуран Баґат усміхнувся: він згадав, що мати його була раджпутська браґманка з гір і завжді нудилась за рідними снігами; а кажуть, що одна капля крови гірняка в людині притягне її нарешті туди назад у гори.

„Там", — сказав собі Баґат підіймаючись на перші гірські відноги, що заросли густими кактусами. — „Там я зупинюсь і буду шукати знання". І свіжий вітер з Гімаляї обвівав йому лице, коли він ішов по дорозі в Сімлю.*)

Останній раз він був тут оточений блискучими придвірними їздцями в гостях у найдобрішого і найчемнішого з віцекоролів. І цілу годину вони балакали про спільних лондонських приятелів і про те, як дійсно думає індійський народ про кермування краєм.

Тепер Пуран Дас не завитав ні до кого, а стояв спершись на ґратки на „гулянні", звідки був чудовий вид на долину в низу, на сорок миль у далечінь, доки місцевий поліцейський мусулман не сказав йому, що він перешкаджає прохожим. Пуран Дас з пошаною похилився перед заступником закона, бо знав ціну закона і сам ішов шукати собі свойого закона. Він пішов далі і спав цю ніч у пустці в Чота-Сімлі, що здається вже мов би краєм землі; але для нього тільки тут і починались його справжні мандрування. Він пішов по дорозі через Гімаляю в Тибет, де маленька стежечка в десять стіп завширшки була прорубана в камяному згірї, або переходила по колодам через глибокі провалля; іноді стежечка спускалась у теплі, вогкі, закриті з усіх боків долини, а то знов вилася по оголеному, тільки травою оброслому згірю, де сонце пече мов через запальне скло; часами вона входила в вогкі, темні ліси, де папороті обвивають дерева від пня до верху і де бажант кличе криком свою самицю.

Пуран Баґат зустрічав настухів з їх собаками і отарами овечок, і бродячих дроворубів, і тибетських лям, що з плащами і укривалами йшли в Індію на богомілля, і посольства з невеличких гірських царств; ті посли шалено скакали на строкатих конячках; і раджу з двором, що їхав до когось у гості; а іноді за весь довгий, світлий день він не бачив нікого крім чорного ведмедя, що бродив по долині в низу і ревів. Коли Пуран Дас вийшов у дорогу, шум світа щойно покинутого їм бренів ще в його ушах, але коли вийшов у саму середину Гімаляї, все було скінчене, і Пуран Баґат зостався один із самим собою; він ішов, радів і думав; очи його були спущені, але думки летіли слідом за хмарами.

Раз у вечорі він перейшов через найвищий з проходів, які йому зустрічались досі — два дні він підіймався все на гору — і перед ним зявився довгий ряд снігових вершин, гір на пятнацять тисяч стіп заввишки, котрі підперезали весь обрій; вони, здавалось, були так близько, що от-от докинеш до них камінем, а до них справді було ще пятьдесять-шістьдесять миль. На вершині гірського проходу ріс густий, темний ліс: деодари, ліщина, дикі вишні, дикі маслинки, бросквині, а найбільше деодари, себто гімаляйські кедри. В тіни деодарів стояло покинуте святилище Калі, що зветься Дурґа або Ситаля, і їй іноді моляться, щоб врятуватись від віспи. Пуран Баґат чисто замів камяну долівку, усміхнувся вискаленому образу богині, зробив собі маленьку земляну кабицю поза святилищем, розіслав сайгакову шкуру на свіжих ялинових хвоїнах, сперся на костур і сів відпочити.

Саме біля ніг його гора спускалася кручею на півтори тисячі стіп, а геть у низу, притулившись на згірї, стояло сельце з камяними хатами, критими землею. Кругом сельця слалися маленькі ниви, мов латки на колінах гори, і корови, завбільшки з жуків, паслись між клунями. Ширина долини оманювала очи; трудно було уявити собі, щоб те, що на супротилежній горі здавалося дрібним чагарником, було дійсно лісом, де сосни були в сто стіп заввишки. Пуран Баґат побачив, як орел полетів через величезну безодню, і не встиг іще перелетіти пів дороги, а вже здавався крапкою. Кілька розкиданих хмар звисло де-не-де над долиною, чіпляючись за виступи скель; іноді хмари підіймались і розвівались у повітрі, коли доходили до вершини гірського проходу. „Тут я знайду мир", — сказав Пуран Баґат.

Для гірняка то пуста річ піднятись або спуститись кілька сот ступнів, і тільки що селяни побачили дим у покинутому святилищі, селянський жрець вийшов на гору привитати захожого. Коли він глянув у вічи Пуран Баґата, у вічи чоловіка, що звик верховодити тисячами, він уклонився йому до землі, не промовив слова, взяв миску, вернувся в село і сказав: „У нас нарешті є святий. Ніколи я не бачив такого чоловіка. Він з долин, але блідолиций — браґман з браґманів". І всі господині спитали жерця: „Ти думаєш, що він останеться з нами?" І кожна з них постаралася наготовити для Баґата смачнішої їжі. Їжа гірняків вельми проста, але з гречки і зерен рижу і червоного перцю і дрібної риби з річки в долині і свіжого меду і дикого імбирю і вівсяних млинців побожна жінка зуміє приготовити смачні страви. І жрець поніс Баґату повну миску і почав питати: „Зостанеться тут Баґат? Чи потрібен йому ученик, щоби ходити за подаянням? Чи є у нього укривало од холоду? Чи задоволений він їжою?"

Пуран Баґат попоїв і подякував жерцеви: „Так, він думає зостатись". — „Цього досить", сказав жрець. „Нехай миска стоїть завжді коло святилища між двома сплетеними коріннями, і Баґату що дня приноситимуть їжу, бо село розуміє, яка це для нього честь, що такий чоловік — при цих словах жрець несміло заглянув у вічи Баґату — зостався серед них".

(Дальше буде).

*) Сімля — літня резиденція віцекороля.

Домашній Фронт

В боротьбі проти зростаючої дорожнечі не сміє бути передишки. Якщо не будемо постійно і чуйно уважати, кошт прожитку готов піти вгору. Хто памятає останню війну, той знає, що може статись з цінами, коли їх не візьметься під контролю. В Злучених Державах кошти прожитку зросли були так, що навіть збільшена заробітна платня не помагала.

Наприклад, підчас останньої війни ціна звичайних „оверолсів", спроваджених поштою, піднялась була з 82 центів до $2.95. Робітничий одяг — „оверолс", дунґарі, кабати, сорочки й штани — це важкий видаток в кожній робітничій родині і коли їх ціна підніметься, то це є справжній тягар для родини.

Минулого тижня Бюро Адміністрації Цін приняло міри, щоб цим разом ціни на робітний одяг трималися на помірковaному рівні. Помічено, що в одяговому промислі склались такі обставини, які певно довелиб до підвишки цін на робітний одяг у крамницях, якби заздалегідь не були зроблені відповідні заходи. Бюро Адміністрації Цін наказало знизити ціни на матеріял, з якого шиють цей одяг, а пізніше знизило максимальну ціну, якої фабриканти й гуртові продавці можуть домагатись від купців. Наслідком того робітний одяг, необхідний для міліонів людей занятих у всіляких індустріях, далі не буде коштувати більше, як коштував у місяцю березні цього року.

Департамент війни веде посилену кампанію за фаховими механіками й техніками. Сто тисяч таких фахівців треба для служби в армійському летунстві, в сиґналовому корпусі і при вирібництві зброї. В рекрутаційному заклику департаменту війни сказано, що „приняті на службу аплiканти дістануть спеціяльний вишкіл при праці, так, що зможуть одержати належні ранґи армійських техніків". Для повітряних сил треба летунських механіків, спеціялістів від панцирів, радіових механиків і операторів, металевих робітників і спаювачів („велдерс"). Сиґналовий корпус потребує спаювачів („сплайсерс") телефонічних і телеграфічних каблів, телеграфістів, радіо операторів, та робітників для закладання і провірки телеграфічних і радіових апаратів. У Варстатах зброї потрібні робітники, що вміють направляти інструменти, механіки-спеціялісти від моторів Дізеля, електротехніки, оптики і спеціялісти від кругових моторів. Всі апліканти мусять бути американськими горожанами у віці від 18 до 44 літ включно і мусять бути відпущені своїми місцевими асентирунковими комісіями. Вони мусять відповідати вимогам, які щодо здоровля ставиться рекрутам. Аплікації можна вносити впрост до місцевого рекрутаційного бюра армії чи летунського корпусу.

Як ви їздите до праці чи за закупами — трамваєм, босом, підземною, надземною чи звичайною залізницею — все одно як, але вже на другий місяць побачите, що прийдеться їхати в тісноті. Бюро Оборонного Транспорту перестерігає, що в половині вересня всі засоби транспорту будуть обтяжені, як ще ніколи. Вже тепер ними користується біля 40 відсотків людей більше, як минулого року; колиж відчинять школи, це обтяження ще збільшиться. Це значить, що треба буде їхати стоячи, заходити глибше у вагон, іти дальше до автобусової стації, та переносити інші невигоди. Та на це нема ради. Ці невигоди є наслідком того, що менше вживається приватних автомобілів і що величезна армія робітників у воєнних індустріях мусить щодня доїздити до праці.

Конечність збирати металеві відпадки, ґуму, товщі та інші матеріяли, необхідні для воєнної продукції, зростає з дня на день. Фабрики працюють вже з незвичайною швидкістю і щоб цю швидкість втримати, треба постачати їм потрібні матеріяли у достаточній кількости. Деяких матеріялів годі дістати нормальним шляхом і тому треба їх доповняти збіркою між населенням. Коли цього не буде, темпо продукції обнизиться.

Збирання **кухонних товщів,** це новина для американців. Та колиб кожна господиня зібрала за місяць тільки два фунти цього, зрештою безвартного, матеріялу, то це далоб біля пів біліона фунтів товщів, потрібних для виробу вибухових речовин, охоронного мазила, на танки і воєнні кораблі, та на олій для мазання моторів, помп й іншої машинерії.

Тому проситься господинь, що б вони уважно збирали:

1. Товщ, що остається після спечення шинки, воловини, баранини, курятини, гусятини та качки чи індика.

2. Такий самий товщ, що спливає з пришкварюваних „стейків", котлетів, телятини чи поросятини.

3. Товщі, які вжито для смаження картоплі, риби, пампухів чи іншої страви, без огляду на те, чи це рослинні чи тварині товщі.

4. Лій, що остається або збирається при варенні всіляких родів мяса, солонини, ковбаси чи інших товстих страв.

Збираючи згадані товщі, господині повинні поступати ось як:

1. Зливати товщ у широкі бляшанки, такі як з кави або з рослинних товщів, вживаних при приладжуванні запрашки. Товщ треба перецідити, щоб в ньому не було кусків мяса чи іншої нечистоти. Не зливати товщів до паперових чи шклянних посуд.

2. Зібраний товщ треба тримати в холодному місці, найкраще в хатній ледівні (рефриджерейтор).

3. Коли такого товщу призбирається фунт або більше, тоді треба його віднести до найближчого торговця мясом, який співпрацює у цьому ділі. Він тоді заплатить господині за товщ стільки, скільки йому платиться, відтягаючи собі одного цента від кожного фунта за труд.

4. Зібраних в цей спосіб товщів не вживається в ніякому разі для виробу харчів.

5. Краще не приносити товщів до торговців мясом при кінці тижня. Господині повинні старатись, щоб доставляти товщі в перших днях тижня.

І МЕШКАНЦІ „ЗУ" ВІДЧУВАЮТЬ ВІЙНУ.

НЮ ЙОРК. — Звірята в нюйорських зоольоґічних городах також відчувають війну. Головно ті, що кормляться мясом. Замісць волового мяса дають тепер їм кінське. Льви, тигри, пантери й інші „коти" в перших днях з огірченням обнюхували те мясо і не хотіли його спожити. Але голод їх заставляв і вони повертали до нього. По двох тижнях привикли і заїдають зо смаком.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ПРОТОКОЛ

з нарад головного екзекутивного комітету У. Н. Союзу, які відбулись 21. серпня 1942 року в головній канцелярії У. Н. Союзу під ч. 81-83 Ґренд Стріт, Джерзі Сити, Н. Дж.

У нарадах взяли участь: головний предсідник М. Мурашко, заступник головного предсідника Г. Герман, заступниця головного предсідника Марія Малевич, головний секретар Д. Галичин і головний касієр Р. Слободян.

Головний предсідник відкрив наради в годині 9:30 рано, та подав до відома ці справи, які були полагоджені від останніх зборів повного екзекутивного комітету, а також предложив такі справи, що їх треба полагодити на цих зборах. Ці всі справи є отсі:

Купно бондів. Закуплено такі бонди: U. S. Treasury, 1951-1949, 2½% за $25,000; U. S. Savings Bond Defense G. 2½% за $50,000; U. S. Treasury 1967-1962, 2½% за $35,000.

Продаж бондів: Продано отсі бонди: Shell Union Oil Corp. 2¾% 1961 за $48,725, які були куплені за $48,750; Government of Philippine Island, 4½% за $16,181.25, які були куплені за $16,181.25.

Перебрання реальности на власність У .Н. Союзу. За неплачення міського податку, води, та відсотків від морґеджу, рішено перебрати на власність орґанізації реальність під ч. 124 Сейнт Пол евеню, Джерзі Сити, Н. Дж., на якій було ще морґеджу на суму $2,640.

Направки. Рішено поробити конечні направки на двох реальностях У. Н. Союзу, а саме, під ч. 113 Лейк Стріт, Джерзі Сити, Н. Дж., і під ч. 79 Мортон Стріт, Бруклин, Н. Й. Також постановлено вставити нові світла в друкарні „Свободи" під ч. 83 Ґренд Стріт, Джерзі Сити, Н. Дж.

На тім закінчено наради, й головний предсідник закрив збори в годині 12:15 в полудне.

Д. Галичин, головний секретар У. Н. Союзу

ЗАБРАЛИ ШЕВЧЕНКОВУ РУКОПИСНУ СПАДЩИНУ

У Комуністі з 10. III. 1942., який випадково дістався нам (видаваний тоді у Ворошиловграді) проф. Ф. Коваль подає статтю, з якої довідуємося, що совєтська влада підчас евакуації із Києва забрала з собою надзвичайно цінну рукописну спадщину Тараса Гр. Шевченка.

Між іншим читаємо в тій статті:

„Шевченківська колекція, вивезена нами з Києва, складається з понад 750 назв, які нараховують десяти тисяч сторінок. Це — рукописи Шевченка, списки з його творів, першодруки та рідкісні видання, а також багато матеріялів та цінної літератури про творчість Тараса.

З ранніх рукописів поета чи не найперше місце належить відомій своєю траґічною долею збірці автографів під назвою „Три літа". Це збірка великого формату в простій картонній оправі, що містить у собі твори за 1943—1845 роки. 1947 року підчас арешту Шевченка в поета було відібрано і цей збірник. Жандармська рука залишила в ньому чимало своїх підкреслень та „приміток", особливо в таких творах, як „Сон", „Гоголю", „Чигирин" та інших.

Врятована від рук фашистських розбійників і заповідна святиня шевченкознавців — славнозвісна „Мала книжка", яку ще називають „Захалявною". Дрібним Тарасовим почерком у ній списано 434 сторінки. З цією книжечкою поет ховався на далекому засланні від очей наглядачів, записуючи до неї свої невольницькі вірші. Повернувшись до Петербурґу, він її показував Турґеневу, і російський письменник записав про це в своїх спогадах: „Він (Шевченко) мені показав малесеньку книжечку, оправлену в простий дігтяний товар, в яку він заносив свої вірші і яку ховав за холявою тому що йому було заборонено писати". „Мала книжка" в її теперішньому вигляді складається з 4 окремих зошитів, писаних на засланні в 1847—1850 роках. Перший зошит починається віршем „Думи мої, думи мої, ви мої єдині"; другий — „А нумо знову віршувать", третій — „Неначе степом чумаки", четвертий — поезією „Лічу в неволі дні і ночі" в якій Шевченко писав:

І четвертий рік минає
Тихенько поволі,
І четверту начинаю
Книжечку в неволі...

Закінчуючи цей вірш, Шевченко з непохитною твердістю заявляє:

Хоч доведеться розпястись!
А я таки мережать буду
Тихенько білії листи.

Ця книжечка теж зазнала неабияких мандрів. Перед трусом 1850 року в Еренбурзі поет передав її на схорону Ф. Лазаревському та Герпу, а одержав її лише через 7 років в Нижньому Новгороді.

З рукописів пізнішого періоду в шевченківській колекції старанно оберігається гарно оправлена в жовтий сапян „Більша книжка" на 328 рукописних сторінок. До цієї збірки Шевченко начисто переписав свої поезії підчас перебування в Нижньому Новгороді.

Серед рукописів велику цінність становлять також твори Шевченка, писані російською мовою: повісті „Наймичка", „Варнак", „Княгиня", „Музикант", „Художник", „Капитанша", „Близнеці", „Прогулка с удовольствием и не без морали", знаменитий „Журнал" (щоденник) та поема „Слепая".

Серед першодруків та рідкісних видань творів великого Кобзаря виключну цінність становлять: так зване „Чигиринське" видання „Кобзаря", перше видання „Гайдамаків" 1841 року, з великими переробками та додатками автора, та „Кобзар" видання 1860 року.

Всі ці надзвичайної ваги цінності нами збережені. В часі війни радянські шевченкознавці не припинили роботу над вивченням і працюванням Шевченка. На тривкій базі рукописного шевченківського фонду продовжатисьме подальша робота над академічним виданням творів Тараса. Уже в місяці війни Інститут суспільних наук повів значну роботу по підготовці до друку III і IV томів творів Шевченка. На січневій сесії Академії Наук УРСР в Уфі була прочитана нова наукова праця: „Роки і шляхи мандрувань Тараса Григоровича Шевченка".

(З канадійського часопису „Новий Шлях").

АМЕРИКАНЦІ ОГЛЯДАЮТЬ СТАТУЮ ВАШИНҐТОНА В ЛОНДОНІ. — На образку бачимо двох американських вояків, як приглядаються в Лондоні статуї Вашинґтона, що то колись воював з Анґлією. Часи міняються! Тепер нащадки „Батька Краю" допомагають Анґлії оборонятись перед інвазією Гітлера, як теж ідуть разом з анґлійцями обороняти ті свободи, що є обняті Американською Деклярацією Незалежности.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЮВИЛЕЙНА КНИЖКА СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ.

Уже була в „Свободі" оцінка книжки, яку видано заходами Союзу Українок Америки з нагоди 15-літніх роковин існування цеї організації (1925—1940). Тому не беруся писати тут якусь критику на ту книжку, бо така вже була: в „Свободі" написала її пані Клявдія Олесницька, а в канадійськім „Українськім Голосі" пані Наталя Когуська. Я тільки бажалаб звернути увагу ширшого нашого загалу на появу цеї книжки, а в першу чергу увагу відділів і членок С. У. А., до яких мій голос дійде, бо вони читають „Свободу" і є членами У. Н. Союзу.

Мені здається, що такі ювилейні книжки, що описують працю певних орґанізацій, мають свою вартість. І то не тільки для членів чи членок даної орґанізації, але для всього громадянства. Цеж є записана народня праця! Це є історичний документ нашого існування в Америці чи Канаді й нашої праці. Ось тому такі ювилейні видання повинні бути по хатах свідомих американських українців і українок. Ось такі видання повинні поширювати всі, що дорожать нашим минулим, що бажають собі, щоб по нас остав слід.

Пригадую тут при цій нагоді, ось таке видання, як Ювилейної Книги У. К. Союзу. Сама знаю, що цю книжку закупили многі такі, що не є членами У. Н. Союзу. Купили, бо почувались гордими, що ми в Америці здобулись на таке прекрасне видання, та що маємо таку добру і корисну орґанізацію, що дбає про такі культурні справи.

Думаю, що й діяльність Союзу Українок Америки є теж цінним вкладом у наше американсько - українське життя. Праця цеї орґанізації це теж частина нашої історії. І це є цінне, що це перша наша жіноча орґанізація в Америці, що не розбилась по кількох роках спроби, як це бувало з ріжними іншими жіночими орґанізаціями до появи С. У. А., а вдержалась так довгий час і далі розвивається та поширюється, займаючи місце провідної української жіночої орґанізації в Америці. Ось тому і видана С. У. книжка повиннаб бути інтересною для ширшого загалу. І вона теж повинна бути по бібліотеках, наших і тих американських, що мають українські відділи, тим більше, що в цій книжці є теж і анґлійська частина.

Та, щоб не говорити, ця справа повинна обходити в першу чергу відділи і членок Союзу Українок Америки. Вони перші повинні дбати про поширення цеї ювилейної книжки, що подає історію їхньої орґанізації, а крім того багато іншого матеріялу, що має літературний характер. Є теж у ній багато фотоґрафій, що звязані з життям С. У. А. Самий Союз Українок має кілька тисяч членок, то вже вони самі моглиб цю книжку розкупити і розповсюднити.

Думаю, що добре булоб, щоб в цьому випадку поступати так, як це зробила Окружна Рада Союзу Українок Америки в Філядельфії, що закупила 10 ювилейних книжок, щоб розіслати їх в дарунку до місцевих американських бібліотек і університетів та двох американських жіночих орґанізацій. Розповсюдненням цеї книжки занялись теж і шість відділів С. У. А., що є в Філядельфії.

Колиб таке було теж і в інших громадах, то ювилейної книжки С. У.А. скоро не сталоб. А до цього треба прямувати нам усім.

Ангелина Банах,
голова 46. від. С. У. А.

БРАЗИЛІЙСЬКІ ПРОВІДНИКИ ПО НАРАДІ. — Бразилія стала в ряді Обєднаних Держав для боротьби з Державами Осі. Головні особи, що відграють у тому першу ролю, це Ґетуліо Варґас, президент Бразилії (зліва) і ґенерал Альмеріо де Моура, командант бразилійської армії, що має 400,000 вояків.

Вчасна Діягноза Туберкульози

Нема ще цілком певного ліку на туберкульозу в теперішній медицині, але є певне одно те, що коли звернути завчасу увагу на цю слабість, то, при помочі дотеперішного досвіду медицини, можна помочи самозаховавчим силам людського організму зовсім побороти цю хворобу і людина може прийти до повного здоровля.

Головним принціпом товариства Боротьби з Туберкульозом в Америці є — вчасна діягноза туберкульози. „Не відкладай, іди до шпиталю на лікарські оглядини" — це є клич того товариства.

Для певної діягнози туберкульози, треба все звертатися до шпиталю, чи доброго лікаря, бо симптоми, які звичайно бувають при тій недузі, можуть часом бути й при інших слабостях.

Д-р Ліман Тайер пише ось що про симптоми туберкульози:

„Є багато певних симптомів, по яких можна пізнати туберкульозу, але возьмім з них перших пять. Перший є кашель. Тому, що кашель таке часте і звичайне явище, та що в більшости випадків він буває наслідком легкої простуди, на його мало звертають люди увагу і через те нераз занебується процес туберкульози. Кашель туберкульозний не ріжниться багато від усякого звичайного кашлю. Він може бути глибокий і рідкий, з виділенням багато мокроти (харкотиння), а може бути частий і сухий кашель. Не все при туберкульознім кашлю бувають болі в грудях. Коли кашель надоїдає довше як пару тижнів чи місяць, то треба конче звернутись до лікаря, щоб він добре вислухав груди і розслідив, чи нема туберкульозних бациль в харкотинню.

Коли чоловік чується все змучений, і сили його все зменшуються, то це є другий знак туберкульози. Разом з загальним ослабленням буває, що чоловік дуже худне, — це є третій знак туберкульози, чи сухіт.

При багатьох інших слабостях чоловік може теж раптово тратити вагу тіла і тому при цім симптомі треба зараз звернутися до лікаря, щоб він установив, яка то слабість зїдає людину.

Хрипка є четвертим знаком сухіт, хоч не все вона буває в початках слабости. Не тільки через туберкульозу може бути хрипка. Тому, для певности, треба піддатись лікарським оглядинам.

Пятий симптом — це плювання кровю, або навіть обильні вибухи крови з грудей. Це явище наводить страх на хорих і вони звичайно звертаються зараз за лікарською порадою. Але біда в тім, що в таких випадках не всякий лікар може дослухатись чогось в легких, і „X" проміневі знимки не показують нічого певного і хорий заспокоюється, даючи тим часом розвиватися страшній хворобі. Чоловік, який дістав вибух крови, а крови є більше як одна ложечка, і коли було певне, що та кров не походить ні з носа, ні з горла, тільки з легких, то він повинен бути під опікою лікарською хоч один рік, а лікар повинен час від часу вислухати його груди".

Отже, коли який небудь з тих пятьох симптомів: — впертий кашель, хрипка, відпльовування кровю, страта сил і ваги, — надоїдають кому, то він повинен піддатися добрим лікарським оглядинам для поставлення певної діягнози.

Всякі інші симптоми, які бувають при туберкульозі, не є характеристичними, бо вони можуть бути й при всяких інших слабостях. Але на їх все-одно треба звертати увагу і в кожнім разі потрібна лікарська діягноза.

Гарячка, чи підвищена температура, є знаком, що в чоловіці розвивається якась слабість. При туберкульозі, одначе, гарячка буває вперта і тримається все одної висоти і приходить звичайно від четвертої до шестої години вечером. Може бути і в інші часи. Такий хорий повинен міряти гарячку що три години і записувати її цілий тиждень, а потім повідомити про це свого лікаря. На тій підставі можна поставити діягнозу.

Потіння є теж небезпечний знак. Але, коли дитина набігавшись за день, спітніє як тільки засне, то цього нема чого боятися. Та коли над ранком покриється чоло дитини холодним, липким потом, то це поганий знак і треба дитину дати під лікарські оглядини.

Нестравність буває часом теж симптомом туберкульози і тому при недомаганню шлунка треба також звертати увагу й на груди.

Отже симптоми сухіт є такі: кашель, загальне ослаблення, страта ваги тіла, пльовання кровю, потіння, хрипка, короткий віддих, півищена температура, нестравність. Звісно, що деякі з тих симптомів бувають не тільки при туберкульозі, але й при інших слабостях, і, для всякої певности, при появі тих симптомів треба звертатися до лікаря для усталення діягнози. Вчасна діягноза туберкульози — це головна поміч в її лікуванню. Коли взятись завчасу до лічення сухіт, то можна з певністю сказати, що чоловік прийде до здоровля. Фатальні випадки бувають тоді, коли хоробу запущено.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 26. серпня 1942, по довгій недузі серця, померла

МАРІЯ БІЛЬСЬКА,

членкиня від. 158 У. Н. Союзу в Брукліні, Н. Й.

Покійна роджена 1895 року в селі Черниця, повіт Жидачів, Зах. Україна. Полишила в смутку мужа Михайла, доньку Анну зам. Урбанська, сина Стефана і двоє внучат.

Похорон відбудеться в суботу, 29. серпня, в год. 9. рано, з дому жалоби, 220 Franklin St., Brooklyn, до церкви Сош. св. Духа при Норт 5-тій улиці, а відтак на вічний спочинок на цвинтар.

В. Її П.!

М. Баглай, секр.

ТАРЗАН, ч. 625. Таємниця.

Висказавши одне слово „Тарзан" Еґаліс запав у непамять. Фактично тим словом він не хотів обвинувачувати пана нетрів.

Тим словом він кликав його на поміч. Але пасажири, що прибігли до його темної кімнати зрозуміли це інакше. Вони думали, що цим він назвав вбивника.

Тимчасом напівнага фігура попрямувала до одної кабіни і в ній зникла. Вона думала, що Еґаліс неживий, а її робота довершена.

Це був ніхто інший, лише Люпін Джеґер, тайний агент, котрого завданням було вбити чужинецького державного мужа, Еґаліса. Він радів, що вина спаде на Тарзана.